

Forord

Kirkegården og kirkegårdskulturen er fortsat under forandring. Der er – ganske paradoksalt - intet nyt i dette udsagn. Kirkegården er et spejl af samfundet, så tidens gang kan aflæses på dette indhegnede sted. Det gælder udviklingen indenfor kirkegårdens monumenter, beplantning og afdelinger. Flere af artiklerne i dette årsskrift aflæser netop tidens spor på vore kirkegårde, fortæller om enkeltmonumenter af særlig interesse eller om en bestemt kirkegårds særlige udvikling og historie.

Selve tanken om kirkegården som et afgrænset, stabilt sted, hvor tidens spor kan aflæses, er imidlertid i disse år til fornyet diskussion. Og en række artikler i årsskriftet kredser om dette spørgsmål: kirkegården som sted?

Kirkegårdens ro og stabilitet, det afgrænsede område med stendigerne eller anden indhegning, beplantningen og gravminderne fulde af årstal, kulturelle udtryk og religion kan virke som en anstødssten på en verden i bevægelse.

Stedernes betydning er under forvandling. Vi er stadig forbundet til steder - også mere end de fleste vil være ved - men vores liv og måde at forstå verden på er i dag i højere grad karakteriseret ved bevægelse fra sted til sted. Det gør stederne mindre rolige. De bliver til gennemgangssteder og transitrum på rejse og undervejs.

Kirkegården med det traditionelle familiegravsted bliver da et mindre oplagt valg af sted til gravplads og gravsted, når vi ikke fødes og bor det samme sted livet igennem. Modsætningen mellem et liv i bevægelse og stadig udvikling bliver i alt fald øget og stærkt tydeliggjort.

En af de største ændringer gennem de sidste hundrede år er, at begravelsesformen er ændret. Langt de fleste døde i 2007 kremeres. Den ændrede gravform har haft indflydelse på etableringen af nye kirkegårdsafdelinger i retning af færre gravpladser med hække og buske og i stedet flere mere enkle gravpladser i græs. Kremeringen præger vores nyere kirkegårdskultur, og denne begravelsesform er ved dens hurtige forvandling af den døde krop til aske i sig selv et spejl af vores egen tid. Kremering og nye mere enkle kirkegårdsanlæg ændrer også brugen af kirkegården. De pårørende kommer i mindre grad for at ordne gravstedet. Gravstedet kræver ikke på samme måde vedligehold som den lille individuelle parcel. Brugen ændres: man kommer mindre for at gøre noget og mere for at opleve noget.

Kirkegårdene og kirkegårdskulturen er som hele vort samfund under fortsat forandring. Vi vil med årsskriftet og den vifte af artikler, som her er samlet, gerne afdække nogle af fortidens og nutidens karakteristika og samtidig give vort med - og modspil til kirkegårdskulturen i dag.

Mette Fauerskov, Karin Kryger og Elof Westergaard